

Prosopis Farcta

(*Mimosa farcta*, *M.stephaniana*, *P. stephaniana*)

Ecz.İbrahim AYKAÇ*

Leguminosae familyasından Mimosoideae alt familyasından olup Türkiye’de Şanlıurfa’ya özgü olan (1) ve halk arasında ‘hornıf, hornup, şemot’ adlarıyla tanınan bu bitki Şanlıurfa’nın daha çok güney bölgesinde yol kenarlarında ve tarıma açılmamış alanlarında doğal olarak yetişmektedir.

Küçük bir çalı biçiminde olup 15-20 cm. boyunda, dalları dikenli, yapraklar gümüşü yeşildir. Nisan-Mayıs aylarında sarı çiçekler açar ve yaz sonunda 2-3 cm boyutlarında fasulye şeklinde kahverengi meyve verir. (Şekil 1)

Şanlıurfa Halk Hekimliğinde Kullanımı:

a) Enterik hastalıklar: Yaz sonunda toplanan meyvelerin 5-6 tanesi 2-3 su bardağı kadar soğuk suda kaynatılır (dekoksasyon). Su ılıdıktan sonra süzülür ve süzüntü her öğün aç karnına bir çay bardağı kadar içilir. Bu şekilde ishale karşı kullanılır. Yapılan bir çok bilimsel araştırmada *Prosopis farcta* meyvelerinin antidizanterik, antidiareik olduğu saptanmıştır.

b) Haricen kullanımı: Şanlıurfa’da nadir olmakla birlikte *Prosopis farcta*’nın yeşil ve taze yaprakları; çeşitli epidermik hastalıklarda sıcak suda haşlanarak lapa halinde deri üzerinde birkaç gün bekletilmek suretiyle kullanılmaktadır.

Dünya Halk Tıbbın’da Kullanımı:

Mısır halk tıbbında *P.farcta* meyveleri, *astrenjan*, *homeostatik*, *antidiabetik* ve *antidizanterik* olarak kullanılmaktadır (2).

Prosopis Farcta meyvesi..

Amazon bölgesi yerli halkı ise *Prosopis juliflora*, *P.pubescens* meyvelerini antidiareik olarak kullanılmaktadır (3).

Guatemala’da *P. juliflora* meyveleri, gonore tedavisinde kullanılmaktadır (4).

Geleneksel İsrail halk tıbbında *P.farcta* meyveleri antidiabetik olarak kullanılmaktadır (8).

Meksika halk hekimliğinde *P. juliflora* meyveleri antidiareik olarak kullanılmaktadır (9).

Prosopis farcta ve Diğer Prosopis Türleri Üzerinde Yapılmış Çeşitli Çalışmalar:

1- Brezilya’da hayvan yiyeceği olarak tüketilen *P. Juliflora* meyvelerinin metanollü ekstraksiyonunda elde edilen **juliprozin** ve **juliprozoin** adlı iki alkaloidin; kanser doku kültürü testlerinde sitotoksik olduğu gösterilmiştir (5).

2- Bir çalışmada Mısır halk tıbbında; *astrenjan*, *homeostatik*, *antidiabetik*, *antidizanterik* olarak kullanılan *Prosopis farcta* meyvelerinin β - sitosterol, çiçeklerin de β - sitosterol-3-O-B-D-glu-

kopiranozit içerdiği saptanmıştır (2).

3- Bir çok Prosopis türünde (P.alpataco, P.argentina, P.chilensis, P.flexuosa) yapılan çalışmalarda bu bitkilerin; serbest radikalleri bağlayıcı özellikte olan **triptamin, piperidin** gibi çeşitli feniletilamin türevleri içerdiği gösterilmiştir (6).

4- P.Juliflora meyvelerinden etanollü ekstraksiyonla elde edilen **juliflorizin**'in 40'tan fazla mikroorganizmaya karşı etkili olduğu saptanmıştır. Bu mikroorganizmalardan en önemlileri, Streptococcus pneumoniae, S.faecalis, Corynebacterium diptheriae, çeşitli Salmonella, Shigella, Klebsiella, Enteraobacter suşları sayılabilir (7).

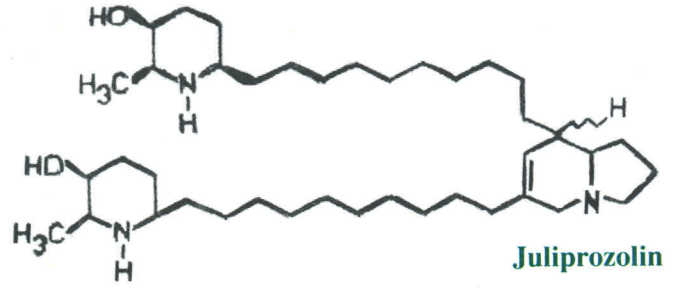
5- Meksika'da toplanan P. juliflora meyvelerinden yapılan bir çalışmada meyvelerin etanollü ekstrelerinin *antigiardiazik* aktiviteye sahip olduğu saptanmıştır (9).

6- Amazon bölgesinde toplanan P.juliflora meyvelerinden yapılan elde edilen **juliflorin** adlı alkaloidin *antidermatofik* (10), *antibakteriyel* (11), *antidiareik* (3) olduğu gösterilmiştir.

7- Prosopis juliflora meyvelerinde yapılan bir çalışmada, kurutulmuş meyvelerin benzenle yapılan ekstraksiyonunda elde edilen alkaloidlerden **juliflorin** (Şekil 2) ve **juliflorizin**'in Staphylococcus aureus'a karşı antibakteriyel etkinlikte olduğu gösterilmiştir (12).

KAYNAKÇA

- 1- **Davis, P.H.**, ed. 1965-1988, *Flora of Turkey and the east aegean islands*.
- 2- **S.M.El-Sayyad, M.H.Mohamed, M.S.Kamel and A.N. El-Hefnawy** Dept. Pharmacognosy, Fac. Pharmacy, Assiut University, Egypt.
- 3- **Karla Krompegel**. *Ethnobotany of Two Contrasting American Ecosystems: Amozonia and the Sonoran Desert*.
- 4- **Caceres A.Menendez H. Mendez Cohobon E Samayoa BE Jauregui E Peralta E Carrilo G**. *Antigonorrhoeal activity of plants used in Guatemala for the treatment of sexually transmitted diseases*. In: *J Ethnopharmacol* (1995 Oct) 48 (2): 85-8 ISSN: 0378-8741.
- 5- **Hannover, Tierarztl.Hochsh.Diss.**, 1997.
- 6- **Kurt Stüber**, *Journal of Ethnopharmacology*, volume 71, Issur 1-2, pp. 241-246, July, 2000.
- 7- **Aqeel A Khusheed AK Viqaruddin A Sabiha**

Q, *Antimicrobial activity of julifloricine isolated from Prosopis juliflora*. In: *Arzneimittelforschung* (1998 Jun) 39 (6): 652-5, ISSN: 0004-4172.

8- **Yaniv Z Dafni A Friedman J Palevitch D.**, *Plants used for the treatment of diabetes in Israel*. In: *J Ethnopharmacol* (1987 Mar-Apr) 1982): 145-51, ISSN:0378-8741.

9- **Pone-Macotela M Navarro-Alegria I Martinez - Gordilo MN Alvarez - Chacon R**, *Efecto anti-giardiasico in vitro de 14 extractos de plantas*. In: *Rev Invest Clin* (1994 Sep-Oct) 46 (5): 343-7 ISSN: 0034-8376.

10- **Khan KA, Farooqui Ah, Rasool SA, Ahmad VU, Qazi SHaroon TS**: *In vitro studies of Antidermatophytic activity of juliflorine and its screening as carcinogen in salmonella /Microsome To System*. *Arzneim-Forsch/Drug Res* 36:17,1986.

11- **Ahmad A, Khan KA, Ahmad VU, Qazi S**: *Antibacteria activity of juliflorine isolated from Prosopis juliflora*. *Planta Med* 4:185, 1986.

12- **AQEEL AHMAD***, **S.MOHAMMAD KHALID***, **S.ARA SIDDIQUI***, **K. ALI KHAN*** *Study of the Antibacterial Therapeutic Efficacy of Juliflorine, Julifloricine and A Benzene Insoluble Alkaloidal Fraction of Prosopis Juliflora*. *IAS, Volume 8. No3, 1995*.

*) Aykaç Eczanesi / Şanlıurfa.